

Gumiljov kivégzése

Nyikolaj Gumiljov (1886-1921) az orosz költészet egyik legférfiasabb alakja. Már korai verseiben a konkvisztádorok sorsára vágyik; 1909-10-ben részt vesz egy afrikai expedícióban, s az utazás-ihlette versek életműve fontos részét alkotják; a háborút lelkesen fogadja, s a harcokban két György-keresztet szerezve közlegényből emelkedik hamarosan a tisztikarba, s rettenetesen élvezi az új szerepet. (Akárcsak Apollinaire, a nagy francia költő, aki szintén örömmel fekszik bele a lövészárkok sarába – igaz, Gumiljovnál kisebb szerencsével, mert míg az egyetlen karcolás nélkül ússza meg a háborút, Apollinaire halálát a fronton szerzett fejsérülés okozza.) Ugyanakkor tökéletesen megformált verseket írt, megalapítja a költők céhét (a középkorias „céh” szó a mesterségbeli tudás tiszteletére utal), s a szimbolistákkal szembeforduló akmeista mozgalmat. A „férfias” irányzat egyik legfontosabb költője nő – Anna Ahmatova, aki 1910-ben Gumiljov felesége lesz. (Később elhidegülnek egymástól, elválnak, de Anna egyetlen fia a Gumiljov nevet viseli – a sztálini időkben már bélyegként.) Gumiljovot 1917-ben nyugatra küldik a szövetségesekhez irányított expedíciós hadtest kötelékében. Párizsba, majd Londonba kerül, ott éri az októberi forradalom híre. Nem politikus alkat, ezért nem lát veszélyt a hazatérésben. A polgárháborúban nem vesz részt egyik oldalon sem, ezért eszébe sem jut, hogy katonatiszti múltja miatt bántódás érheti. Folytatja költői, irodalomszervezői munkásságát, s az Ahmatovával való végleges szakítás után újra megnősül. S váratlanul – 1921. augusztus 3-án – letartóztatják azzal a váddal, hogy részt vett a Tagancev-féle fehértiszti összeesküvésben. Az egész irodalmi élet, még Gorkij is megmozdul az érdekében, de a CSEKA hajthatatlan – bár a költőre csak azt tudják rábizonyítani, hogy ismerte az összeesküvés vezetőit (hogyan ismerte volna – tisztársai voltak), halálra ítélik és az ítéletet augusztus 24-én végre is hajtják. Ő lett a bolsevik „igazságszolgáltatás” első költőáldozata, akinek halála még nem félelmet és meghunyászkodást, hanem értetlenséget és felháborodást váltott ki az orosz értelmiségben. A viharos tiltakozás egyik kiváltója volt a szovjet kormányzat újabb intézkedésének, amelynek értelmében értelmiségiek – tudósok, írók, művészek – százait utasították ki a Szovjetunióból. (Brezsnyev a hetvenes években tért vissza ehhez a gyakorlathoz – lásd Szolzsenyicin, Brodskij külföldre száműzését.) Lenin ez idő tájt mondta az orosz intelligenciáról: „Ez nem a nép agya, hanem a szara.”

Gumiljov tragikus pusztulása árnyként vetül az életműre. Vessünk rá némi

fényt: azt, ami verseiből árad!

[\(Délmagyarország, 1991. október 26.\)](#)

Baka István [AZ IDŐ TÉRKÉPJELEI](#) c. kötetéből

**A kötetben az újságcikkhez válogatott versek nem szerepelnek. Azokat Baka István a Délmagyarországban megjelent, illetve a rádióban felolvasott írásaihoz válogatta, s itt pótlólag közreadjuk őket:*

[Nyikolaj Gumiljov versei](#)

[← Előző oldal](#)

[Következő oldal →](#)